



Народні колискові пісні - перлини української мови

**“Ой ти, коте, коточок”,
“Ой ну люлі, дитя, спать”**



Мета уроку:



- ознайомити з українськими колисковими піснями;
- вчити коментувати зміст, читати колискові пісні вдумливо, виразно, емоційно, вкладаючи в них частинку світла, що йде від серця;
- розвивати творчу уяву, фантазію;
- виховувати почуття вдячності та любові до матері .



Гра “Станція ДЧЦМЗ” - “Для Чого Це Мені Знадобиться?”

Знаємо

Дізналися

Хочемо
дізнатися





S
B

Shirley



Назва *«колицкова»* походить від слова *колицка*, в яку раніше клали малу дитину.



Колискова пісня -



- ліричний пісенний твір, який виконується матір'ю (рідше батьком чи іншим членом родини) над колискою дитини для того, щоб її приспати. Вона вирізняється особливо уповільненим ритмом виконання, пестливою лексикою.

Мотиви пісень дуже обмежені:

- а) закликання чи запрошення сну до дитини (*сон як істота, яка може заспокоїти і приспати дитину*);
- б) відігнати від колисочки дитини злу, негативну силу (*образ Бабая*);
- в) через образи птахів (*голуба, зозулі*) приспати дитину надворі, бо, за народними уявленнями, сон на свіжому повітрі – духовне очищення;

г) використання у піснях магічної сили трав (*рути, м'яти, хрещатого барвінку*), у яких дитину купали перед сном, щоб він [сон] був міцнішим і здоровішим.





«Поетика жанру колискових пісень, їхні лексичні особливості»

- Ефект заколисування підсилюється гойданням дитини в колисці.
- - Одноманітний ритм виконання пісні.
- - Найпоширеніший прийом – різноманітні *повтори*, від *анафори* до повторів цілих рядків у вигляді наскрізних *рефренів*.
- Заколисувальні *вигуки-кліше* «баю-баю», «Ой люлі-люлечки» і т. ін.
- - *Здрібніло-пестливі форми* (дитинонька, колисонька, матіночка).
- - Емоційність та багатопочуттєвість матерів при виконанні колискових пісень.
- - *Форма діалогу матері*, зверненого до дитини.

«Поетика жанру колискових пісень, їхні лексичні особливості»

- Використання найпростішої загальноповживаної лексики, відсутність поетичних прийомів і тропів:
- а) з художньо-поетичних засобів найчастіше зустрічаються *епітети* («золотенькі бильця», «шовкові вервечки», «пухові подушечки», «хата тепленька»);
- б) рідко зустрічаються *порівняння* («білий, як ліля», «очка, як тернина»).
- - Одноманітність і монотонність виконання пісні.



«Ой ти, коте, коточок!»

- Услухайтеся в текст ще однієї колискової – "Ой ти, коте, коточок", висловіть свої враження від пісні.
- Чи приємно було б засинати під таку колискову?



Завдання групам

- **Перша група:**

- Як ставиться мама до своєї дитини? Віднайдіть рядки, де йдеться про любов, турботу, материнську ласку.
- Що символізують три квіточки, які принесла мати з міста?
- Якою хоче бачити мама свою дитину?

- **Друга група:**

- Котик – один з найулюбленіших героїв колискових. Чому саме ця домашня тварина, а не, наприклад, собачка оспівана в колисковій?
- З яких квіток зів'ють віночок?
- Навіщо під подушку дитині клали зілля?

- **Третя група:**

- Знайдіть у тексті колискової пестливі слова, епітети, анафори. З якою метою вони вживаються?
- Які слова (неологізми) створені авторами пісні? Що вони означають і навіщо їх придумали?
- Прослідкуйте, який звук часто повторюється в колисковій? Чому саме він?

«Ой ну, люлі, дитя, спать»

Метод «Прес»

- Я думаю центральним у пісні є ...
- Тому що у пісні ...
- Наприклад, спів матір'ю колискової
- Отже, головним для матері є, щоб ...
- Художні особливості пісні (*порівняння, звертання, епітет*).
- **Проблемне питання**
- Чому в колискових піснях так багато спільного?



Гра “Асоціації”

- Підібрати й записати якомога більше слів, що виникають від асоціації з КОЛИСКОВИМИ ПІСНЯМИ.



Гра «Незакінчене речення»

Самостійна робота

- Колискові належать до ... пісень.
- Це пісні, які виконують матері
- Колисковою мати виражає ... висловлює бажання бачити свою дитину....
- Глибокі почуття любові й ніжності мати передає за допомогою
- У колискових піснях часто зустрічаються образи милих дитині тварин ..., назви квітів ..., уособлені образи сну і....
- Колисковим пісням властива... мелодія.



Гра “Ланцюжок”

- Продовж речення:

**“Щаслива дитина тоді,
коли ...”**



Вправа “Мікрофон”

- Чому колискові пісні порівняли з перлиною?
- Хто є виконавцями пісень?
- До кого звернена пісня?
- Яке її призначення?



Домашнє завдання

- * Запитати у мам, бабусь, чи знають вони колискові пісні, записати їх, одну з них вивчити.
- *Записати словничок ласкавих слів, якими називає вас мама.



Гра “Станція ДЧЦМЗ” - “Для Чого Це Мені Знадобиться?”

Знаємо

Дізналися

Хочемо
дізнатися



Продовж рядки колискової

Ой спи, дитя, в колисоньці,
Як горошок в ...

Буде вітерець повівати
Та й горошком ...

Як горошок затуркоче,
А Галюня спати ...

А горошок як загромить,
Галюнечку нашу ...



Продовж рядки колискової

Ой люлі-люлі,
Налетіли ...
Стали гелготати,
Що дитині ...
З подушечку пушечку,
З пір'ячка ...,
З пір'ячка периночку,
В щасливу ...
Щоб дитина спала
Та щоб не ...
Щоб росла і не боліла
Не голова і не ...



«Ой ти, коте, коточок!»

- Визначення теми пісні .
- Визначення основної думки .
- Обговорення змісту твору.
- - Що являє собою кіт як свійська тварина?
- - З яких квітів дівчата будуть плести вінок?
- - яке значення має сон в житті людини, особливо для малят?
- - Що означає три квіточки?
- - Чому мати турбується , щоб у її дитини було здорове серце?

З'ясувати художні особливості колискової (звертання, повтори, епітети, використання здрібно-пестливих слів).

